

GRADNIKI UČNE MOTIVACIJE - odnos do učenja naravoslovja in matematike (ONM)

Avtorice: **mag. Cvetka Bizjak** in ostali člani delovnega tima za odnos do naravoslovja in matematike v projektu NA-MA POTI: mag. Andreja Bačnik, Mojca Buzeti, Marjeta Capl, Vesna Mozetič Černe, ddr. Melita Hajdinjak, Janja Hrastnik, dr. Janja Majer Kovačič, mag. Nada Nedeljko, Mirjam Pirc, Sara Predovnik, mag. Sonja Rajh, Martina Rajšp, Dominika Rotovnik, Tina Stanič, Karmen Usar.

	OPIS GRADNIKA/PODGRADNIKA	KAKO GA UČENEC IZKAZUJE
1	Učenec/ka zmore uskladiti učne cilje z osebnimi in v njih poiskati osebni smisel, kar izkaže tako, da:	
1.1	Svoja prizadevanja za doseganje učnih ciljev doživlja/razume kot osebno odločitev, ki je rezultat ene ali več <u>motivacijskih spodbud</u> . 	<ul style="list-style-type: none"> a) Iz učnih ciljev zna izpeljati osebne in jih jasno ubesediti. b) V učnih okoliščinah se odzove z raziskovanjem, razmišljanjem... c) Uporablja učne strategije globinskega učenja, ki vodijo do višjih taksonomskih ravni znanja. d) Prevzema odgovornost za svoje učenje (npr. svoje uspehe in neuspehe pripisuje kakovosti in količini svojega učenja, ob ovirah išče pomoč, išče kritično povratno informacijo in jo upošteva, objektivno vrednoti svoje dosežke...) . e) Samostojno uravnava svoje učenje.

	<p>MOTIVACIJSKE SPODBUDE</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Učne okoliščine, ki so zanj nove, nepričakovane ali v njih z obstoječim znanjem/razumevanjem ne more delovati ustrezno, v njem vzbudijo radovednost, čudenje oz. kognitivni konflikt b. V doseganju učnih ciljev vidi priložnost za osebno rast in razvoj (npr. želja »biti velik« pri predšolskem otroku, opažen napredek na poti do cilja, uresničevanje svojih življenjskih ciljev itd.). c. Posamezne elemente učne situacije poveže s svojimi osebnimi izkušnjami ali se nanje čustveno odzove. d. Pozna svoja interesna področja in v učnih ciljih zmore videti priložnost za razvoj svojih interesov. e. Ima (bolj ali manj jasno) oblikovano predstavo o svoji karieri in v doseganju učnih ciljev zmore prepoznati etapne cilje na svoji karierni poti. f. V učnih ciljih zmore prepoznati njihovo uporabnost za življenje. g. Želja po doseganju učnih ciljev izhaja iz njegovega odgovornega odnosa do narave in družbe (skrb za trajnostni razvoj, za dobrobit družbene skupnosti, biti »državljan sveta« ipd.). 	
1.2	<p>Osebnosti prilagodi svojim možnostim in odločitvi o tem, koliko truda je pripravljen vložiti v njihovo doseganje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Zmore realno oceniti svoje znanje, svoja močna in šibka področja. b) Postavlja si konkretne, realno dosegljive učne cilje (npr. po SMART kriterijih).
1.3	<p>S svojim načinom razmišljanja o učenju in znanju, s svojim odnosom do obojega ter s svojim ravnanjem izkazuje, da oboje ceni.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Izraža prepričanja, da sta znanje in učenje zanj vrednoti. b) To dokazuje tudi s svojim vedenjem.
2	<p>Učenec/ka zmore uravnati čustva (prijetna in neprijetna), pozornost in voljo tako, da ga spodbujajo k učinkovitemu doseganju ciljev,</p>	

kar izkaže tako, da:		
2.1	Ima dobro razvito čustveno samozavedanje.	<ul style="list-style-type: none"> a) Zmore začutiti (jih opisati z besedami) telesne spremembe, ki spremljajo doživljanje čustev v konkretnih okoliščinah. b) Zmore razumeti svoja čustva: jih ubesediti, povezati jih s svojimi potrebami v konkretnih okoliščinah in s svojim načinom razmišljanja v njih (npr. zna odgovoriti na vprašanja: kaj doživljaš, kaj te je razburilo/prestrašilo..., kaj potrebuješ v tem trenutku ipd.) c) Zmore sprejeti svoja čustva (še posebej neprijetna) kot normalno trenutno stanje v nenehno spreminjajočem se umu (npr. razume, da je v tem trenutku jezen na prijatelja, vendar bo jeza verjetno minila; kadar doživlja neprijetna čustva, sebe ne vrednoti negativno - je sočuten do sebe...)
2.2	V danih okoliščinah si zna učno okolje in način učenja organizirati tako, da je učenje zanj čim bolj prijetno.	<ul style="list-style-type: none"> a) Ima izoblikovan svoj učinkovit učni stil, ki ga doživlja kot prijetnega in zanimivega. Kadar je to mogoče, se uči na ta način. b) Učno okolje si organizira tako, da se v njem dobro počuti. c) Na svoj napredek/dosežek je ponosen in ga »praznuje« na svoj način.
2.3	Čustva z negativno valenco (strah, jeza, frustracija ob ovirah in neuspehu, sram...) zmore uravnavati tako, da ga usmerjajo v konstruktivno reševanje problemov in premagovanje ovir.	<ul style="list-style-type: none"> a) Neprijetna čustva razume kot koristna, kot sporočilo samemu sebi: »Poskrbi zase!« b) Razume, kaj je v njem sprožilo neprijetna čustva in kaj v danem trenutku potrebuje. c) Zmore zadržati impulzivno reakcijo: Vzame si čas in prostor, da se umiri do te mere, da lahko ponovno vzpostavi nadzor nad svojim vedenjem. d) Svoja neprijetna čustva izrazi tako, da ne prizadene drugih. e) Energijo, ki jo sprožijo neprijetna čustva, usmeri v konstruktivno (dolgoročno) reševanje problema, ki jih je sprožil (in ne v aktivnosti, ki ga kratkoročno razbremenijo napetosti ali pomenijo beg iz neprijetne situacije).

2.4	Zmore spremljati nihanje svoje pozornosti med učenjem in jo ohranjati.	<ul style="list-style-type: none"> a) Zmore »odmisлити« moteče dražljaje. b) Takoj, ko mu pozornost skrene drugam, to opazi in jo usmeri nazaj na aktivnost, ki vodi v doseganje zastavljenih ciljev. c) Zaveda se dogajanja v svojem umu, kar mu omogoča ugotoviti vzroke težav s pozornostjo v danem trenutku. d) Uporablja strategije, ki mu pomagajo ohranjati pozornost med učenjem (npr. organizacija učnega okolja - odstranitev motečih dejavnikov, izbira učnih strategij, ki pozornost spodbujajo). e) Zmore prepoznati svojo utrujenost in si organizirati primeren počitek.
2.5	Uporablja različne strategije za aktivacijo in vzdrževanje volje.	<ul style="list-style-type: none"> a) Zmore začeti z aktivnostjo, v njej vztrajati, dokler cilja ne doseže in vztrajati kljub oviram. b) Pozna različne strategije za vzdrževanje volje in jih uporablja.
3	<p>Učenec/ka o sebi razmišlja na način, ki mu/ji v konkretni učni situaciji omogoča usmerjenost v doseganje učnih ciljev (in ne v obrambo občutka lastne vrednosti),</p> <p>kar izkaže tako da:</p>	
3.1	Ima dobro razvito samozavedanje načina razmišljanja v učni situaciji.	<ul style="list-style-type: none"> a) V konkretni učni situaciji zmore ozavestiti svoje razmišljanje o sebi, okoliščinah in učnih ciljih (npr. občutek »zmorem«). b) Pozna svoja močna in šibka področja (predznanje, učni stil, kognitivne zmožnosti itd.). c) Pozna svoja stališča in vrednote, ki jih je prevzel iz svojega kulturnega okolja.
3.2	Verjame, da zmore doseči učni cilj.	<ul style="list-style-type: none"> a) Zavzeto se loti dela. b) Uporablja učinkovite učne strategije in jih prilagaja posebnostim posameznih učnih ciljev. c) Prožno usmerja svoje učenje (npr. če ugotovi, da izbrana pot ne vodi do cilja, poišče drugo). d) Ob ovirah in začasnih neuspehih vztraja.

3.3	Verjame, da je napredovanje v smeri načrtovanih učnih ciljev v največji meri rezultat kakovosti njegovih odločitev o učenju.	<ul style="list-style-type: none"> a) Verjame, da s trdom ter izbiro pravih načinov učenja in razmišljanja, lahko napreduje. b) Svoj uspeh/neuspeh pripisuje dejavnikom, na katere lahko vpliva (npr. količina in kakovost učenja). c) Samozavestno se loteva težjih učnih izzivov in je pripravljen tvegati, da bo naredil napako. d) Med učenjem aktivno išče in izkoristi vse možne vire informacij in podpore. e) Napake in začasne neuspehe vidi kot priložnost za učenje in krepitev svojih sposobnosti. f) Vztraja v urjenju veščin, utrjevanju znanja in drugih ponavljajočih se učnih procesih, saj pri tem lahko spremlja svoj napredek pri doseganju zastavljenih ciljev. g) Išče povratne informacije o svojem znanju in načinu učenja ter jih upošteva. h) Je samokritičen. Neuspeh ga spodbudi, da analizira vzroke, spremeni način učenja, poveča trud itd. i) Če je potrebno, poišče pomoč in jo konstruktivno uporabi (za poglobitev razumevanja, ki vodi do kasnejše samostojnosti pri doseganju učnih ciljev).
4	Učenec/ka uporabi socialno mrežo za učinkovito učenje in vzpostavljanje oz. ohranjanje visoke ravni učne motivacije, kar izkaže tako, da:	
4.1	Zmore vzpostavljati in vzdrževati kakovostne odnose z ljudmi.	<ul style="list-style-type: none"> a) V odnosu do drugih (še posebej do različnosti) je spoštljiv. b) Zmore sprejeti pomoč in pomagati drugemu. c) Na stiske drugega se odzove z sočutjem. d) Svoje želje in potrebe uveljavlja na konstruktiven način (npr. reševanje konfliktov). e) Zmore odkloniti zanj nesprejemljiva pričakovanja drugih. f) Zmore vzpostavljati prijateljske odnose.
4.2	Zmore vzpostaviti in vzdrževati konstruktiven odnos do avtoritet.	<ul style="list-style-type: none"> a) Učitelja razume kot vir podpore in pomoči. b) Sledi učiteljevemu vodenju, pri tem pa ohranja avtonomnost (npr. upošteva navodila, ker oceni, da so smiselna).

		c) Prizadeva si za čim večjo neodvisnost v razmišljanju in delovanju (daje pobude, izraža mnenja, kritično presoja itd.).
4.3	V skupini si učinkovito prizadeva za skupne cilje.	a) Odgovorno prevzema in izvaja svoje naloge. b) Sodeluje z drugimi: posluša, daje predloge, analizira in išče skupne rešitve. c) Neguje dobre odnose v skupini in skrbi za dobro počutje vseh članov skupine.

Gradivo ni lektorirano.